

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE oponent práce

Autorka práce: Žofie Pýchová

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor: Český jazyk se zaměřením na vzdělávání — Francouzský jazyk se zaměřením na vzdělávání

Název práce: Postava učitele a její výstavba ve vybraných dílech české prózy

Vedoucí práce: Mgr. Lukáš Neumann, Ph.D.

Oponent práce: PhDr. Jiří Smrčka, Ph.D.

A. Požadované náležitosti závěrečné práce:

Legenda: ztučněný text v příslušném poli vyjadřuje hodnocení posuzovatelem.

	A	B	C	N
1. Cíl/e	Jasně formulované a adekvátní typu a charakteru práce.	Drobné nedostatky v obsahové a/nebo funkční formulaci.	Nefunkční formulace formálně (např. příliš obecná) i obsahově.	Není formulován.
2. Práce s informačními zdroji, dodržení formálních pravidel.	Reprezentativní zdroje (množství a kvalita, aktuálnost), vhodně vybrány a správně citovány dle zvolené citační normy.	Nezřetelné oddělení převzatého a vlastního, drobné nedostatky v citacích a seznamu literatury.	Chybějící odkazy, nepřesné, nesprávně uváděné infor. zdroje, seznam liter. neodpovídá citacím apod.	Nevyhovuje.
3. Úroveň jazykového projevu	Vhodná pravopisná a stylistická úroveň.	Drobné nedostatky ve stylistice nebo gramatice	Výraznější nedostatky, např.: časté překlepy, chyby v interpunkci a pravopise	Nevyhovuje.
4. Závěr	Shrnuje práci jako celek, přesahuje obsah BP v jeho hlubší reflexi a hodnocení, reaguje na cíle, obsahuje argumentované stanovisko autora.	Mezi A a C	Popisuje obsah, neobsahuje širší reflexi problému, nehodnotí nebo neobsahuje stanovisko autora, neváže se k cíli.	Není formulován.
5. Formální náležitosti (abstrakt, klíčová slova, rozsah)	Ano	Neúplné:	DOPLNIT při obhajobě:	Nevyhovuje.

B. Kvalita závěrečné práce:

Legenda: ztučněné písmeno vyjadřuje hodnocení posuzovatelem: A = kvalitní zpracování, B = dílčí nedostatky, C = závažnější nedostatky, N = nevyhovuje, NP = nelze posoudit

Kritérium	A	B	C	N	NP
Orientace v pojednávané problematice, v níž se odráží znalost relevantních pramenů a odborné literatury.					

Úroveň odbornosti textu včetně používání odborné terminologie a dovednosti vymezit problém k řešení. Terminologie je korektní a jednotná.	A	B	C	N	NP
Logická struktura výkladu, návaznost jednotlivých kapitol, obsah vytváří logický celek.	A	B	C	N	NP
Funkční provázanost teoretické a empirické/praktické části, pokud mají práce tuto strukturu.	A	B	C	N	NP

Kritérium	A	B	C	N	NP
Popis metodologie: popis metod, analýzy, a/nebo zdůvodnění empirických postupů aj. ve vztahu k cílům práce.	A	B	C	N	NP
Úroveň interpretačních (interpretačně-analytických) dovedností, schopnost reflexe tématu či získaných dat.	A	B	C	N	NP
Originalita zpracování: zpracování práce svědčí o tvůrčím zaujetí autora a jeho samostatném uvažování o řešené problematice.	A	B	C	N	NP

C. Slovní hodnocení:

Bakalářská práce Žofie Pýchové si dala za cíl porovnat prozaické texty s postavou učitele a za pomoci naratologických nástrojů zjistit, jakým způsobem je v nich postava učitele konstruována. Cíl práce považuji za dobře zvolený a vhodný je i výběr pěti textů, které představují jakýsi průřez českou literaturou od poloviny 19. století do současnosti. Je však třeba poznamenat, že heterogenita vybraných próz se netýká jen doby vzniku a žánru (povídka, povídkový soubor, román), ale také funkce textu a jeho umělecké úrovně. Zkoumané texty se liší i pozicí samotné postavy učitele – někde je protagonistou příběhu, jinde vedlejší postavou. Při porovnávání takto rozdílných textů hrozí nebezpečí, že řešitel práce bude za každou cenu chtít nacházet shody a společné rysy i tam, kde nejsou. Vyvarovat se tohoto rizika je možné jen za pomoci pevně stanovené metodologie (adekvátních nástrojů k analýze textů) a jejího důsledného uplatňování. V tomto směru autorka bakalářské práce přistoupila k analýze textů šťastným způsobem, když si předem stanovila, jaké naratologické aspekty výstavby postav budou předmětem jejího zkoumání, a systematicky je aplikovala na všechny texty. Teoreticky se opírala zejména o pojetí postavy ve studii *Naratologie: Strukturální analýze vyprávění*, což považuji pro účely bakalářské práce za adekvátní.

Analytická část je charakteristická systematickým přístupem ke zkoumanému materiálu. Autorka vždy hodnotí konstrukci postavy učitele z hlediska převažující dimenze podle klasifikace Jamese Phelana, rozhoduje, zda jde o postavu plochou nebo plastickou a zda ve vypravěčově zprostředkování postavy převažuje showing nebo telling. Tohoto úkolu se autorka práce zhošťuje zdatně, svá zjištění dokládá řádnou argumentací. Literární analýza je v závěru jednotlivých kapitol vždy proložena krátkým exkurzem z dějin pedagogiky. Takové řešení lze považovat za obohacující zejména z hlediska oborového zaměření studia autorky práce. Účelu jednotlivých historických exkurzů by však prospělo sjednocení sledovaného aspektu; v textu bakalářské práce každý exkurz tematizuje něco jiného (postavení učitele, organizaci školství, obsah kurikula), a neplní tak dostatečně svou funkci, kterou by analogicky ke zkoumanému literárnímu problému měla být proměňující se role učitele.

V některých pasážích by práce zasloužila hlubší ponor do sémantiky postav či podrobnější analýzu dalších aspektů, které jsou pro jejich výstavbu nosné. Z jednotlivých analýz se fakticky dozvídáme, že převažuje tematická nebo mimetická dimenze, že postavy jsou rond nebo flat a že ve způsobu vyprávění dominuje showing. Výzkumnému úkolu práce by prospělo, kdyby si autorka všímala i dalších aspektů, jakými jsou např. míra hypotetizace postavy nebo funkčnost klíčových konfigurací, do nichž postava v textu vstupuje. Pozornost by si zasloužilo rovněž výraznější přihlídnutí k žánru zkoumaného textu, neboť porozumění žánru může být nosné pro interpretaci postavy (např. idyla v případě Pana učitele a Zapadlých vlastenců, deziluze v případě Kontinuity parku).

V některých případech postrádají tvrzené skutečnosti formulační přesnost (např. Kontinuita parku, str. 37: „Učitelská profese se často nachází v rámci třech ploch těchto konfliktů, kterými jsou například generační střet nebo kontrast centra a periferie.“ – Není zde spíše jádrem konfliktu hodnotový systém maloměsta s pevnými vzorci sociálního chování,

proti kterému stojí individualita protagonisty?). Nejsm si také jistý, nakolik autorka dostatečně reflektuje skutečnost, že s výjimkou Kontinuity parku jsou příběhy v ostatních prózách zasazeny do jiné doby, než byla doba vzniku textu. Při analýze světa příběhu je důležité si uvědomovat, že každý literární text je hodnotově zakotvený v době svého vzniku (Učitel Viktor Pelc tak např. odráží poč. 80. let, nikoliv 40. léta). Některá tvrzení v bakalářské práci jsou věcně nesprávná (str. 37: „Dále lze konstatovat, že se v díle setkáváme s dle G. Genetta intradiegetickohomodiegetickým vypravěčem, který však nevystupuje jako obvykle v první gramatické osobě, nýbrž ve třetí.“ – V Kontinuitě parku se střídají různé vyprávěcí formy s jednoznačnou interní fokalizací, avšak vypravěč je heterodiegetický: neztotožněný s protagonistou). Za sporné považuji i některé kategoricky formulované hodnotící soudy (str. 31: „To, že mu autor do úst vkládá tyto myšlenky, je důkazem, že skrze postavu Viktora je apelováno na tradiční rodinu v duchu komunistické ideologie.“ – Nemůže být motivací Viktora obecně lidská potřeba nalézt smysl života v založení harmonické rodiny?).

Práce je psána kultivovaným jazykem, dostatečně se opírá o odbornou literaturu, je prostá překlepů a obsahuje jen zanedbatelné formulační či stylistické nedostatky. Z hlediska formální úpravy nerozumím, proč číslování stran začíná až od str. 7?

Celkově hodnotím práci Žofie Pýchové příznivě, neboť při analýze textů osvědčila schopnost aplikovat literárně teoretické nástroje na konkrétní textový materiál. Závěr, ke kterému dospěla je formulovaný dostatečně přesně, vychází z provedené analýzy textů a koresponduje s vytyčeným badatelským úkolem. Výsledný text odpovídá nárokům na kvalifikační práci tohoto typu.

Předložená práce splňuje veškeré požadavky kladené na tento typ prací. Shody v systému Theses.cz a Turnitin s jinými dokumenty byly zkontrolovány oponentem.

Práci doporučuji k obhajobě.

D. Otázky k obhajobě

- 1. Na str. 67 uvádíte, „Říhův eklecticismus jako způsob zpracování ovšem zapříčinil, že jeho díla včetně *Učitele Viktora Pelce* nemohla být pokládána za všeobecně platný vzor tehdejší tzv. oficiální literatury.“ Toto tvrzení se neopírá o žádnou podrobnější analýzu, můžete ho vysvětlit?**
- 2. Podle klasifikace Jamese Phelana je každá postava složena ze tří dimenzí, přičemž autor může na základě svého záměru některou z dimenzí zvýraznit. Bakalářská práce určila vždy jen zvýrazněnou dimenzi, dalšími dvěma dimenzemi se při konstrukci konkrétní postavy nezabývala. Vyberte z analyzovaných postav dva příklady a ukažte na nich, jak jsou konstruovány zbývající dvě (nezvýrazněné) dimenze.**
- 3. U všech analyzovaných postav převažuje podle vás forma charakterizace postavy „showing“. Vysvětlete, jakým způsobem by postava měla být v textu charakterizována, aby převažoval „telling“.**
- 4. Bylo by možné vybrat pro analýzu jiné prozaické texty s postavou učitele? Navrhněte příklady.**

V Praze dne 15. srpna 2024

Podpis